

Akcijski plan upravljanja posjetiteljima

za područje parka prirode Telašćica

Akcijnski plan upravljanja posjetiteljima

za područje parka prirode Telašćica

Europska unija
Zajedno do fondova EU

Projekt je sufinancirala Europska unija
iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

IMPRESSUM

NAKLADNIK

Javna ustanova „Park prirode Telašćica“, Sali X 1, HR-23281 Sali

UREDNIK

Milena Ramov

AUTORI

Milena Ramov, Vesna Petešić, Josipa Grbin, Lucia Antonina, Konrad Kiš, Jelena Fressl

SURADNICI

Dvokut Ecro d.o.o., Trnjanska 37, 10000 Zagreb

LEKTURA

Prevoditeljska agencija Gnosis, Kralja Krešimira 35, K. Kambelovac

FOTOGRAFIJE

Arhiva Javne ustanove „Park prirode Telašćica“

GRAFIČKA PRIPREMA I DIZAJN

Printshop d.o.o., Grgura Budislavića 135, 23000 Zadar

TISAK

Printshop d.o.o., Grgura Budislavića 135, 23000 Zadar

NAKLADA

100 komada

Akcijski plan upravljanja posjetiteljima izrađen je u okviru projekta

Interpretacijsko-edukacijski centar Grpašćak, referentne oznake KK.06.1.2.01.0006.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj te Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Znanstvena knjižnica Zadar

ISBN 978-953-57348-6-4

Akcijski plan upravljanja posjetiteljima za
područje parka prirode Telašćica

Sali: Javna ustanova "Park prirode Telašćica",
2020.

NAZIV PROJEKTA

Interpretacijsko edukacijski centar Grpašćak (KK.06.1.2.01.0006)

RAZDOBLJE PROVEDBE PROJEKTA

2014. – 2020.

NOSITELJ PROJEKTA

Javna ustanova „Park prirode Telašćica“

PROJEKTNI PARTNERI

Turistička zajednica Općine Sali

Općina Sali

OPĆI CILJ

Doprinijeti društvenom i gospodarskom rastu regije i popularizaciji zaštićenih područja koristeći turistički potencijal Parka prirode na principima održivog turizma kroz stvorenu prepoznatljivu i jedinstvenu turističku destinaciju temeljenu na prirodnoj baštini.

SPECIFIČNI CILJEVI

1. Uspostava interpretacijskog centra kao centralne točke posjeta zaštićenom području radi optimizacije posjećivanja u skladu s načelima zaštite prirode
2. Podizanje kvalitete i raznolikosti usluga u svrhu promocije i prezentacije Parka i Dugog otoka radi ekonomske dobrobiti lokalnog područja
3. Dizanje svijesti krajnjih korisnika o prirodnim vrijednostima Parka i značaju zaštite prirode s naglaskom na održivi razvoj lokalne zajednice

GLAVNI REZULTATI

1. Rekonstruiran i opremljen interpretacijsko edukacijski centar Grpašćak
2. Unaprijeđen sustav posjećivanja i pristupačnost Parka
3. Dobro osmišljenim edukativnim programom i usmjerenim promidžbenim aktivnostima unaprijeđena svijest krajnjih korisnika o zaštiti i važnosti kulturne i prirodne baštine
4. Poboljšana ponuda i prezentacija cijelog područja Dugog otoka te ojačani kapaciteti lokalnih gospodarstvenika i poduzetnika
5. Ojačani kapaciteti i znanja zaposlenika Centra

FINANCIRANJE PROJEKTA

Ukupna prijavljena vrijednost projekta	25.223.715,89 HRK
Ukupni prihvatljivi troškovi projekta	15.474.850,07 HRK
Udio sufinanciranja Europski fond za regionalni razvoj	85% od ukupnih prihvatljivih troškova 13.153.622,55 HRK
Udio sufinanciranja Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost	10% od ukupnih prihvatljivih troškova za FZOEU 1.446.970,82 HRK
Udio sufinanciranja Javna ustanova Park prirode Telašćica Turistička zajednica Općine Sali Općina Sali	5% ukupnih prihvatljivih troškova 851.449,92 HRK
Poziv na dostavu projektnih prijedloga	Promicanje održivog korištenja prirodne baštine u nacionalnim parkovima i parkovima prirode Referentna oznaka poziva: KK.06.1.2.01.
Podaci o Ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava	Potpisan 5. listopada 2017. Broj: KK.06.1.2.01.0006

POPIS KRATICA

APUPakcijski plan upravljanja posjetiteljima
Bbrodari
DTdjelatnici u turizmu
GPZOOPKgodišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja
HAOPHrvatska agencija za okoliš i prirodu
IECinterpretacijsko-edukacijski centar
IGPZOOPKizvješće o provedbi godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja
JLSjedinice lokalne samouprave
LAG MaretaLokalna akcijska grupa „Mareta“
LUZLučka uprava Zadar
MGIPUMinistarstvo graditeljstva i prostornog uređenja
MMPIMinistarstvo mora, prometa i infrastrukture
MZOEMinistarstvo zaštite okoliša i energetike
MTMinistarstvo turizma
NP i PPnacionalni parkovi i parkovi prirode
OIobrazovne institucije
OIEobnovljivi izvori energije
OPGobiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
OSOpćina Sali
PGpoljoprivredna gospodarstva
POTPlan održivog turizma PPT i Dugog otoka
PPpark prirode
PPPPOprostorni plan područja posebnih obilježja
PPTPark prirode Telašćica
PSprivatni sektor
PUPlan upravljanja parkom prirode Telašćica
TAturističke agencije
TZturističke zajednice
TZOTuristička zajednica općine Sali
UGugostitelji
UstanovaJavna ustanova Park prirode Telašćica
Vvolonteri
VSvanjski stručnjaci

SADŽAJ

UVOD	8
EVALUACIJA STANJA	9
2.1 Tema 1: Infrastruktura i kapaciteti za upravljanje posjetiteljima	10
2.2 Tema 2: Postojeća ograničenja i/ili preporuke aktivnosti vezane uz zaštitu i prezentaciju vrijednosti	18
2.3 Tema 2a: Monitoring posjećivanja	26
2.4 Tema 3: Usluge i programi za posjetitelje.....	30
2.5 Tema 4: Suradnja s dionicima vezana uz posjećivanje odnosno turizam	36
2.6 Tema 5: Komunikacija prema posjetiteljima	40
CILJEVI UPRAVLJANJA POSJETITELJIMA	47
3.1 Opći i specifični ciljevi upravljanja posjetiteljima u PPT-u	48
SPECIFIČNI CILJEVI	51
4.1 Cilj EA: Unaprijeđena kvaliteta prijema i uspostavljen sustav nadzora broja i distribucije posjetitelja	52
4.2 Cilj EB: Unaprijeđen sustav posjećivanja i podignuta kvaliteta destinacije.....	54
4.3 Cilj EC: Povećana prepoznatljivost Telašćice kao zaštićenog područja i destinacije ekoturizma.....	55
4.4 Cilj ED: Poboljšana suradnja s lokalnom zajednicom i pružateljima usluga na području parka	56
LITERATURA	58

UVOD

Akcijski plan upravljanja posjetiteljima Parka prirode Telašćica izrađen je u sklopu projekta "Interpretacijsko-edukacijski centar Grpašćak" financiranog iz EU fondova putem Operativnog programa konkurentnost i kohezija. Akcijskim planom isplanirat će se modaliteti upravljanja posjetiteljima za razdoblje od 10 godina, a isti će postati integralni dio Plana upravljanja Parkom prirode Telašćica za naredno razdoblje (2023. – 2033.).

Akcijski plan upravljanja posjetiteljima izrađen je prema smjernicama Hrvatske agencije za okoliš i prirodu (Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Hrvatska agencija za okoliš i prirodu: Smjernice za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže, Zagreb, ožujak 2018. – u daljnjem tekstu "Smjernice").

Akcijski plan upravljanja posjetiteljima operativni je plan te kao takav (u sprezi s ostalim akcijskim planovima) integralni dio Plana upravljanja Parkom prirode Telašćica kojem uskoro ističe važenje (izrađen je za razdoblje 2012. – 2022.). Akcijski plan bit će integriran u budući Plan upravljanja za razdoblje 2023. – 2032. te će tom prilikom proći i propisani postupak usvajanja.

Izrada Akcijskog plana upravljanja posjetiteljima temelji se na evaluaciji postojećeg stanja u sklopu koje je analizirana postojeća dokumentacija, održane su tri interne radionice djelatnika Ustanove i konzultanata te tri radionice s dionicima, čime se dobio uvid u konkretne i aktualne probleme svih korisnika prostora Parka vezanih uz posjećivanje. Evaluacija je pokazala da su interesi dionika na području PPT-a raznoliki, a problemi upravljanja područjem kompleksni. Sukladno navedenom, Akcijski plan je koncipiran na način da je usmjeren na problematiku koju je moguće riješiti u kontekstu posjećivanja te su definirani "SMART" posebni ciljevi (specifični, mjerljivi, dostižni, prilagodljivi, izvedivi, relevantni i vremenski definirani) proizašli kao rezultat postupka evaluacije stanja temeljene na planskim dokumentima Ustanove i radionicama s dionicima i djelatnicima.

EVALUACIJA STANJA

Evaluacija stanja posjećivanja na području Parka prirode Telašćica izrađena je prema uputama navedenim u prilogu 8.1 Smjernica – “Uputa za evaluaciju stanja pri izradi APUP-a”, a na temelju postojećih planskih i strateških dokumenata te zaključaka održanih radionica.

Navedene upute predviđaju sljedeće teme i podteme čija je relevantnost utvrđena u postupku evaluacije:

2.1 Tema 1: Infrastruktura i kapaciteti za upravljanje posjetiteljima

Podtema 1-1: Baza podataka postojećih turističkih objekata JU-a i drugih subjekata u PPT-u

Na temelju dokumenata Ustanove i drugih izvora informacija, zaključeno je kako Park raspolaže sljedećim objektima: drvenom kućicom na ulaznom punktu Dolac (12 m²), kamenom kućicom u uvali Mir (info-punkt površine 12 m²), utvrdom Grpašćak (2854 m²) te kamenim kućicama u Gmajnom polju i na Pećini. Na području PPT-a nalazi se 7 aktivnih restorana (uvala Magrovica, uvala Kršovica, dva u uvali Mir te tri na otoku Katina). Na području Parka također se nalazi niz privatnih kućica koje je moguće iznajmiti tijekom cijele godine, a iznajmljivanje vrše direktno vlasnici kuća ili putem agencija s kojima potpisuju ugovore.

Aktivnosti idućeg razvoja obuhvaćaju uspostavu IEC-a Grpašćak, čija se realizacija planira ostvariti prije početka provođenja aktivnosti iz APUP-a, odnosno rekonstrukcije uvale Mir (uspostava infrastrukture za prihvat brodova, izgradnja upravne zgrade te znanstveno-istraživačkog centra i restorana).

Podtema 1-2: Kapaciteti za upravljanje posjetiteljima JU PP Telašćica

U Javnoj ustanovi zaposleno je 25 djelatnika na neodređeno, 4 djelatnika na određeno (kroz projekte) te u sezoni još cca 25 djelatnika. Kako je u Službi stručnih poslova 7 osoba te 7 osoba u Službi čuvara prirode, uz buduće zapošljavanje voditelja Odsjeka za promidžbene aktivnosti i ugostiteljsko-turističku djelatnost, postoji dovoljan broj ljudi za upravljanje posjetiteljima.

Sredstva za provođenje planiranih aktivnosti također se mogu osigurati kroz vlastita sredstva te kroz projektne aktivnosti.

Aktivnosti budućeg razvoja obuhvaćaju izradu programa edukacije/uvježbavanja zaposlenika koji treba biti povezan s vizijom i ciljevima Ustanove, sadržavati konkretne, opipljive i ostvarive ciljeve za zaposlenike, fokusiran na pomaganje zaposlenicima da izvršavaju postojeće zadatke još učinkovitije, napravljen tako da može osposobiti pojedince da preuzmu novu ulogu s većom odgovornošću te da utvrđuje tko je odgovoran za planiranje, provedbu, vrijednost i evaluaciju treninga. Program treba provoditi redovno (na godišnjoj pa čak i tromjesečnoj bazi). Time će se omogućiti da se poveća učinkovitost i kvaliteta rada, poboljša motivacija i moral zaposlenika te poboljša zadovoljstvo posjetitelja parka.

Podtema 1-3: Prepoznavanje načina odsjedanja u PPT-u ili okolici koji su u skladu s razvojem lokalne zajednice i zaštitom vrijednosti

Na području PPT-a posjetitelji mogu odsjesti u privatnom smještaju, čime članovi lokalne zajednice ostvaruju ekonomsku korist, ali s druge strane ovakav vid odsjedanja nije u skladu sa zaštitom prirodnih vrijednosti, s obzirom na to da dio tih smještajnih jedinica nema riješeno pitanje zbrinjavanja otpadnih voda koje završavaju (direktno ili indirektno) u morskome okolišu. Drugi vid odsjedanja u Parku su nautičari koji noće na svojim plovilima u akvatoriju PPT-a, zbog čega postoji potencijalna opasnost od negativnog utjecaja na prirodne vrijednosti zbog neprimjerenog sidrenja i direktnog ispuštanja otpadnih voda u akvatorij, ali se ostvaruje i korist Ustanovi i lokalnoj zajednici kroz posjećivanje restorana, unajmljivanje bicikala/kajaka, korištenja taksi usluga i sl.

Na radionicama s dionicima zaključeno je kako unutar PPT-a postoje objekti (tradicionalne kuće) koji se mogu aktivirati za smještaj, nakon

rekonstrukcije u postojećim gabaritima i opremanja, za što postoji i interes posjetitelja.

Također, predviđa se i postavljanje bova za privez nautičara te uspostava sustava rezervacija tih bova (u smislu da se onemogući ulazak u Park brodicama nakon popunjenja kapaciteta privezišta).

Podtema 1-4: Postojeća infrastruktura i način transporta posjetitelja (označene staze i postavljeni putokazi/smjerokazi, dostupnost za osobe s invaliditetom, organizirani prijevoz i sl.)

Na području Parka postoje pješačke (ujedno i biciklističke) staze te prometnice cestovnog prometa, poučna staza oko jezera Mir sa 6 edukativnih tabli, podvodna edukativna staza u uvali Tripuljak sa 7 edukativnih tabli, 79 signalizacijskih/interpretativnih ploča na otvorenom, privezišta u uvalama Magrovica, Poddugopolje, Jaz, Mir, Kršovica, Kobiljak, Vela Proversa i Mala Proversa, 90-ak bova raspoređenih u uvalama Tripuljak, Mir i Kršovica, vidikovac na Grpaščaku, vidikovac u uvali Mir

(pristup vidikovcima te pješačkim i edukativnim stazama dostupan je osobama s invaliditetom).

Na području Parka postoje tri osnovna načina posjećivanja koja ujedno određuju i način pristupa Parku. Kopnenim putem moguće je doći osobnim automobilom, iznajmljenim električnim automobilom u vlasništvu Ustanove ili biciklom/skuterom koje iznajmljuju privatni iznajmljivači na otoku, a dostupna je i usluga taksi prijevoza.

Na radionicama su istaknuti nedostaci vezani uz infrastrukturu (pristupne staze ugostiteljskim objektima te mogućnost transporta posjetitelja). Zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa teško je pokrenuti postupak za uređenje postojeće infrastrukture.

Aktivnosti budućeg razvoja predviđaju uređenje još jedne poučne staze ("Maslini put"), postavljanje bova u uvalama propisanim PPPPO-om radi potpune zabrane sidrenja na području Parka te uspostavu IEC-a Grpašćak do kojega će se uvesti i autobusna (električni autobus) linija koja će povezivati Sali s uvalom Mir i IEC-om Grpašćak. Uspostava IEC Grpašćak planira se realizirati prije početka provođenja APUP-a.

Podtema 1-5: Definirano i oglašeno radno vrijeme (pojedinih objekata unutar zaštićenog područja te vremenski okvir kada je moguće izvođenje programa za posjetitelje)

Radno vrijeme Uprave Ustanove je od ponedjeljka do petka između 7 i 15 sati, isto vrijedi za čuvare prirode i vatrogasnu službu u zimskom razdoblju, dok su u sezoni (01. 5. – 01. 11.) dežurni u razdoblju 0 – 24 h. Info-punkt radi u sezoni, a zimi je zatvoren. Radno vrijeme info-punkta Uvale Mir je od 9 do 17, a u blizini jezera Mir postoji i adrenalinski park za djecu koji radi od 10 do 18 u razdoblju 01. 05. – 01. 10. Sama uvala trajno je otvorena za posjećivanje.

Ugostiteljski objekti na području Parka imaju sljedeće radno vrijeme: Taverna Goro 16 – 24, izletišta Kršovica 16 – 24, konoba Tilago 9 – 24, restoran Mir 10 – 24, fast food Apka 10 – 18, restoran Mare 10 – 24 i restoran Aquarius 8 – 23. Objekti za prodaju suvenira (T. O. Meduza, OPG Jagić, ploveći marketi, Toni's market i ice-cream shop Pašeta) nemaju oglašeno radno vrijeme. Sva radna vremena odnose se za vrijeme trajanja sezone, a zimi su objekti zatvoreni.

U bilo kojem razdoblju moguće je izvođenje edukativno-interpretativnih programa od strane Ustanove, prema dogovoru, a s privatnim subjektima

program se u pravilu dogovara u popodnevnim satima, iako se iznimno može dogovoriti i u terminima van radnog vremena.

| Podtema 1-6: Uspostava kontrole ulaznih točaka posjetitelja

Tri su osnovna tipa ulaska u Park (načina posjećivanja): kopneni, nautičarski i brodsko-izletnički. Kontrola ulazaka provodi se u sezoni i to u razdoblju 01. 5. – 01. 11. Ulaz u Park kopnenim putem koriste posjetitelji koji odsjedaju na području Dugog otoka ili su došli na otok u vlastitom aranžmanu. Postoje i organizirane ture koje dovode posjetitelje u neko od mjesta na Dugom otoku, a dalje se po otoku voze biciklima i na taj način ulaze u Park. Ulazni (informacijski) punkt nalazi se na lokaciji Dolac gdje se svaki posjetitelj informira o Parku i naplaćuje mu se kopneni ulaz.

Nautičari se sidre na području čitavog akvatorija Parka, ovisno o vremenskim uvjetima, a naplata ulaznica vrši se prema duljini broda pomoću službenog plovila Parka – služba naplate obilazi sve brodove u uvali i provjerava ulaznice te po potrebi naplaćuje nove. Budući da se karte

za nautičare izdaju za brod, ne postoje točni podaci o broju posjetitelja koji se na tom brodu nalaze.

Ustanova ima sklopljene ugovore s brodarima koji dovode posjetitelje u Park na jednodnevne izlete. Ugovorom se reguliraju međusobne odgovornosti i obveze, koje uključuju i naplatu ulaznica u Park. Naplata brodarima temelji se na kapacitetu brodova. Također, ako brodar prevozi organiziranu ekskurziju učenika ili studenata, potrebna je potvrda obrazovne institucije u skladu s kojom se izdaje račun prema tarifi cijena za tu vrstu posjeta. Kako se za ovu vrstu naplate koristi podatak kapaciteta broda, također ne postoje egzaktni podaci o broju posjetitelja koji su brodom posjetili Park.

Ciljevi budućeg razvoja usmjereni su prilagodbi postojećeg stanja na način da ubuduće bude dostupan podatak o točnom broju posjetitelja koji dolaze morskim putem.

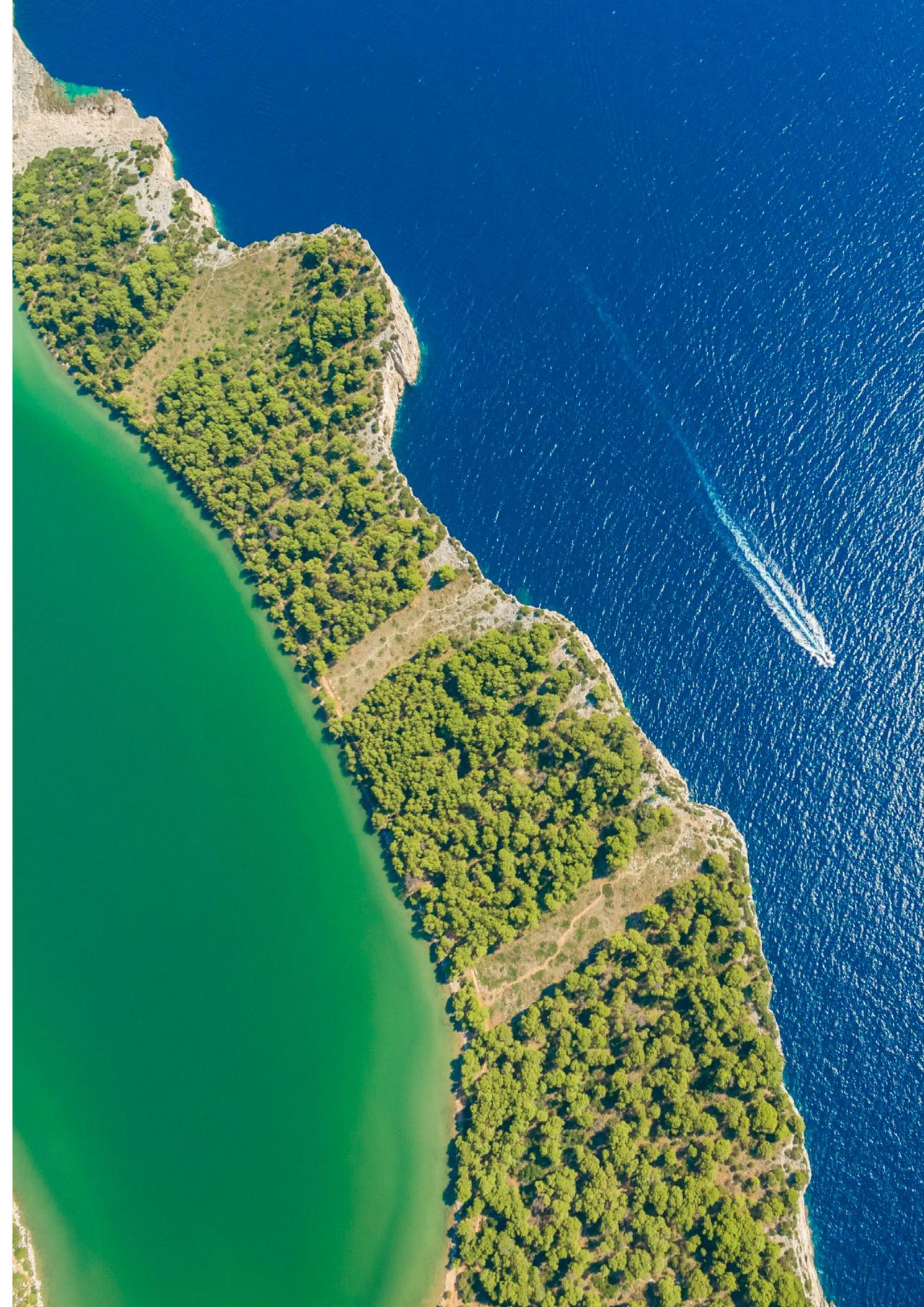
Podtema 1-8: Rješavanje zbrinjavanja otpada uključujući reciklažu te zbrinjavanja otpadnih voda turističkih objekata (kroz suradnju s nadležnim subjektima)

Na radionicama je istaknut neriješen problem otpadnih voda s brodicama i ugostiteljskih objekata koje se ne zbrinjavaju na adekvatan način.

Izražena su vršna opterećenja otpadom tijekom sezone, a komunalno poduzeće ne odvozi otpad s čitavog područja Parka. Izražen je problem nedostatka infrastrukture i modaliteta adekvatnog zbrinjavanja otpada (odvajanje, odvoz) te također problem ilegalnog odlagališta otpada na lokaciji Veli Dočić.

Podtema 1-9: Postavljanje temelja za određivanje cijena usluga i koncesijskih odobrenja Ustanove

Koncesijska odobrenja treba obnavljati na godišnjoj bazi, uzimajući u obzir trenutne uvjete za obavljanje djelatnosti. U izradi je i Pravilnik o koncesijskim odobrenjima koji će detaljnije definirati uvjete i postupak izdavanja koncesija u zaštićenim područjima prirode.

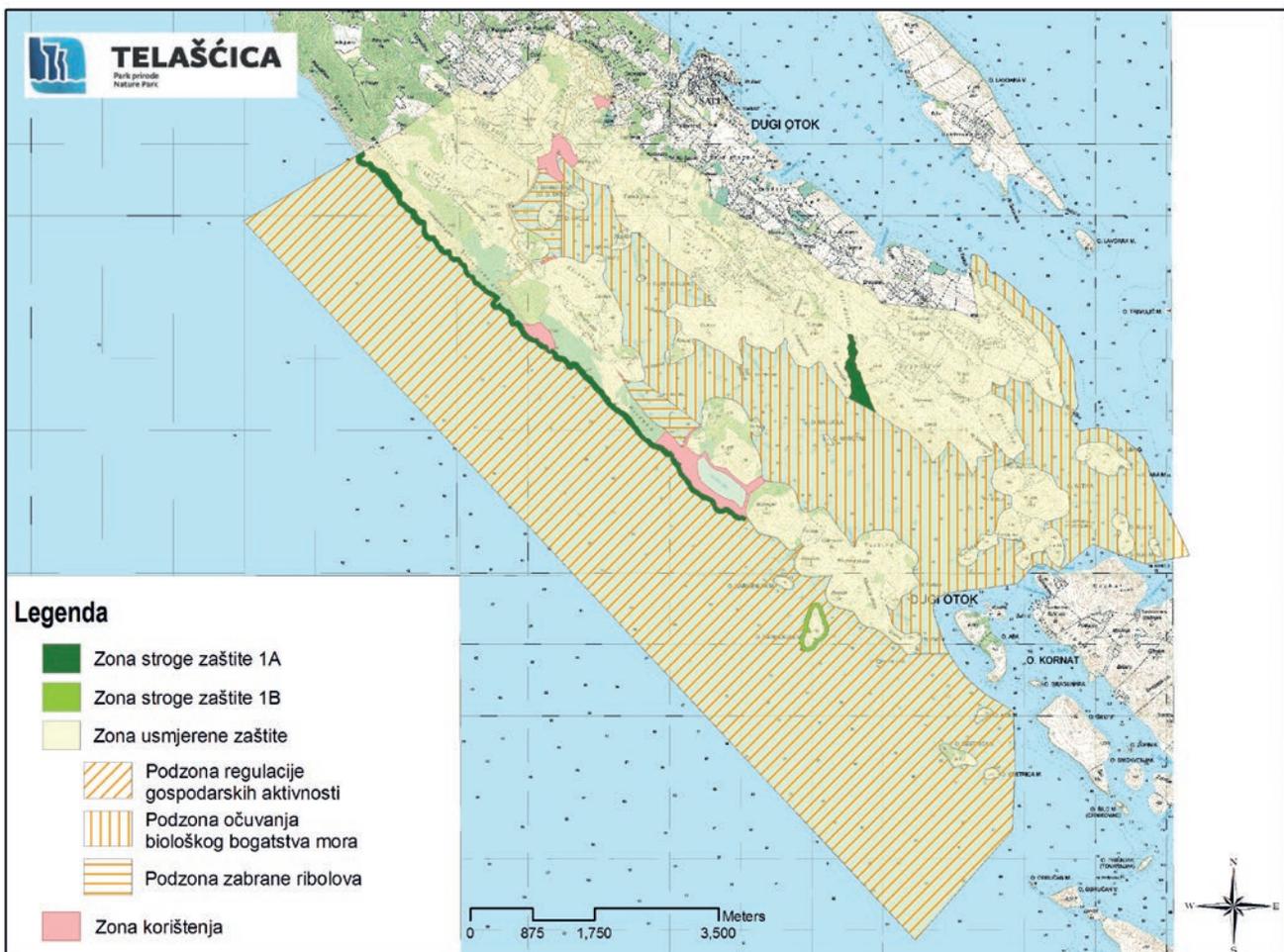

2.2 Tema 2: Postojeća ograničenja i/ili preporuke aktivnosti vezane uz zaštitu i prezentaciju vrijednosti

Podtema 2-1: Postavljanje preporuka i/ili ograničenja broja i tipa aktivnosti posjetitelja (primjerice koje su poželjne, a koje nepoželjne aktivnosti, u kojem broju i u kojem razdoblju) te definiranje rješenja za konflikte u tipu korištenja između različitih vidova rekreacije i/ili aktivnosti koje nisu rekreativne (npr. planinari i biciklisti na istim stazama)

Trenutno postoji službena zonacija zaštićenog područja koja je ugrađena u PPPPO i PU, a također postoji zonacija aktivnosti u turizmu kao dio POT-a. Kroz zonacije su definirane dopuštene i zabranjene aktivnosti. Zonacija PPPPO-a, odnosno PU-a je obvezujuća te se kao takva ne može mijenjati, dok zonacija koja je integrirana u POT počiva na zonaciji PPPPO-a te dodatno razrađuje preporuke za određene aktivnosti.

ZONACIJA PARKA PRIRODE TELAŠĆICA

Na radionicama su kao postojeće aktivnosti koje treba ograničiti prepoznate neregularno sidrenje i bacanje opušaka.

Tijekom izrade novog Plana upravljanja analizirat će se potencijalni negativni učinci aktivnosti posjećivanja na ciljne vrste i stanišne tipove te prema rezultatima definirati postupanja za sprečavanje ili ograničavanje potencijalno nepoželjnih oblika korištenja prostora.

Podtema 2-2: Procjena i određivanje kapaciteta i s tim povezane regulative (vezane uz broj posjetitelja i/ili grupa i sl. i to vremenska i prostorna ograničenja)

Područje Parka trenutno nema definiran prihvatni kapacitet koji se temelji na svim relevantnim komponentama (socijalnoj, infrastrukturnoj i okolišnoj). Nužnost izrade studija nosivog kapaciteta kao i nužnost regulacije prostornog i vremenskog rasporeda posjetitelja prepoznata je kroz PU (aktivnosti EB1 i EB2) te aktivnost B8 POT-a.

— **Uvala Mir i jezero Mir:** Najveći broj posjetitelja u turističkoj sezoni posjećuje područje šire okolice uvale Mir i jezera Mir, a dnevno u vrhuncu sezone na tom području boravi i do 2000 posjetitelja. Ovakvo visoko opterećenje ostavlja potencijalno negativan utjecaj na sociološki aspekt posjećivanja kao i na prirodne resurse, odnosno okolišne faktore. Također, infrastruktura područja značajno je ograničena te ne zadovoljava potrebe za prihvatom tolikog broja ljudi koncentriranih na malom prostoru u ograničenom razdoblju. Shodno navedenim fizičkim ograničenjima prostora kao i potencijalnim negativnim posljedicama na socijalnu i okolišnu komponentu kapaciteta potrebno je definirati broj posjetitelja temeljem rezultata studija nosivog kapaciteta te uvesti adekvatne mjere regulacije broja.

— **Uvala Telašćica:** Nautički turizam predstavlja najveću razinu utjecaja na ekosustav uvale Telašćica i to u vidu onečišćenja bukom kroz rekreativnu plovidbu, onečišćenja metalima kroz otapanje istih prilikom plovidbe iz protuobraštajnih sredstava na uronjenoj površini broda u vodeni stupac te ispuštanjem otpadnih voda koje osim onečišćenja metalima i fekalnim bakterijama doprinose i riziku od povećane primarne produkcije u zatvorenijim dijelovima uvale. Fizičko oštećivanje morskog dna sidrenjem osim direktne degradacije staništa mehaničkim putem također uzrokuje i resuspenziju sedimenta u vodeni stupac kao i turbulenciju u plćim

dijelovima pod utjecajem propelera.

Temeljna ekološka studija (Mihelčić i sur., 2008) odredila je maksimalan broj plovila za područje uvale Telašćica na temelju koncentracija metala. U upravljačkom smislu kapacitet ne bi trebao biti baziran samo i isključivo na jednoj komponenti kao u slučaju ekološke studije koristeći koncentracije teških metala, iako hipotetski ta komponenta može biti limitirajuća te predstavljati minimalna broj u odnosu na ostale sastavnice koncepta određivanja kapaciteta nosivosti uvale, međutim u ovom trenutku ne znamo je li tako. Studija je naglasila da je dani kapacitet temeljen na raspoloživosti cjelokupnog akvatorija, što ne mora biti slučaj, te na koncentracijama samo bakra i olova, stoga bi se ista trebala uzeti kao maksimalni broj uz dodavanje drugih ograničavajućih faktora čime bi se predloženi kapacitet sveo na realni kapacitet uvale. Stoga je potrebno revidirati nosivi kapacitet uvale uključujući i ostale komponente nosivog kapaciteta.

Prometnice unutar Parka: Na cijelom Dugom otoku pa tako i na području Parka prirode izražena je sezonalnost te turistička sezona svoj vrhunac ostvaruje tijekom srpnja i kolovoza. Velik broj turista na otok dolazi svojim privatnim automobilima te istima posjećuje područje Parka što dovodi do zakrčenosti uske prometnice kroz Park, povećanog rizika nesretnih slučajeva te također do zakrčenosti neadekvatnih parkirnih mjesta. Kako bi se izbjegli problemi prometovanja kroz Park, potrebno je definirati maksimalan broj prometnih vozila ne samo fizičkim ograničenjima infrastrukture već i temeljem negativnih utjecaja prometa na ciljane vrste očuvanja te sukladno tome adekvatno regulirati kretanje posjetitelja kroz zaštićeno područje u prostoru i vremenu.

Ciljevi budućeg razvoja predviđaju definiranje prihvatnog kapaciteta najopterećenije lokacije, jezera Mir, radi adekvatnog planiranja budućeg upravljanja posjetiteljima (prvenstveno iz sektora izletničkog turizma) koji stvaraju najveći pritisak na ovu lokaciju. Predlaže se interno odrediti početni nosivi kapacitet prema postojećim metodologijama procjena, a zatim definirati monitoring u narednom razdoblju te postaviti korelaciju između pritisaka posjećivanja i utjecaja na prirodne i kulturne vrijednosti. S obzirom na rezultate, prihvatni kapacitet će se korigirati do postizanja prihvatljivog broja posjetitelja.

Na području Parka postoje lokaliteti koji se potencijalno mogu staviti u funkciju posjećivanja, a za koje je u svrhu optimalnog posjećivanja također potrebno odrediti nosive kapacitete.

Ciljevi budućeg razvoja predlažu i uspostavu sustava rezervacije bova za privez, kako bi nautičari znali postoje li u datom trenutku slobodne bove te radi sprečavanja ilegalnog sidrenja.

Podtema 2-4: Analiza prostornog i vremenskog rasporeda i protoka posjetitelja

Dostupni podaci za analizu prostornog i vremenskog rasporeda (protoka) posjetitelja dostupni su za brodove u nautičkom turizmu za 2017. i 2018. godinu putem e-ticket sustava. Prilagođeni su za unos u GIS bazu podataka na temelju pridruženih koordinata koje se dodjeljuju svakoj pojedinoj ulaznici u trenutku izdavanja karte.

Za kopneni dio Parka ne postoje relevantni podaci na temelju kojih bi se mogla napraviti vremenska i prostorna analiza protoka. Postoji samo statistički podatak o broju ulazaka na kopnenom ulaznom punktu Dolac, kao i statistički podaci o broju uplova izletničkih brodova na područje PPT-a.

Ciljevi budućeg razvoja su osmišljavanje i razvoj integralnog sustava vremenskog i prostornog praćenja posjetitelja u cilju pravovremenog i učinkovitog reagiranja u slučaju negativnog utjecaja na prirodne i kulturne vrijednosti PPT. Sustav mora biti osmišljen na način da povezuje kretanje posjetitelja kroz varijable vremena i prostora s podacima monitoringa ciljanih prirodnih i kulturnih vrijednosti. Važnost upravljanja posjećivanjem prepoznata je u PU, međutim nisu definirani modaliteti praćenja posjetitelja što predstavlja prioritet u narednom razdoblju.

Zaključci radionica ukazuju na potrebu preusmjerenja biciklista na slabije posjećivane lokacije te ističu problem ulaznih punktova i jednodnevnih posjeta. Budući IEC Grapšćak će utjecati na pravilnu distribuciju posjetitelja te privlačenje istih na lokacije alternativne uvali Mir, kao i osmišljavanje dodatnih turističkih paketa.

Podtema 2-7: Informiranje posjetitelja o pravilima ponašanja, ograničenjima i preporučenim aktivnostima

Pravila ponašanja, ograničenja i preporučene aktivnosti navedene su u brošuri s osnovnim informacijama o parku koja se dijeli posjetiteljima prilikom naplate ulaza, a također su navedene i na informativnim pločama s kartom parka i dio su osnovnih informacija na internetskim stranicama Parka.

Posjetitelji su usmeno informirani o pravilima ponašanja od strane zaposlenika Ustanove. POT-om su definirane dvije aktivnosti: aktivnost A3 – Provoditi edukaciju vodiča na brodovima o vrijednostima zaštićenog područja i pravilima ponašanja i aktivnost A4 – Surađivati s ronilačkim klubovima i centrima koji dolaze na područje Parka o vrijednostima zaštićenog područja i pravilima ponašanja.

Ciljevi budućeg razvoja predviđaju održavanje postojećeg stanja i provođenje aktivnosti definiranih POT-om.

Na radionicama su definirani sljedeći ciljevi: poboljšanje komunikacije prema posjetiteljima putem postavljanja QR kodova na infotablama i uvođenja sustava rezervacija, postavljanja informativnih panoa s pravilima ponašanja u PPT na svako pristanište te dijeljenjem promotivnih materijala na brodovima. Ističe se potreba uvođenja certifikacije vodiča na brodovima, izrade turističkih karata područja ili smartphone aplikacije te osmišljavanje posebnih sadržaja za djecu. Predlaže se postavljanje "funny map" ili informativnih tabli po brodovima, s obzirom na to da sadašnje stanje u vidu letaka/brošura znatno utječe na onečišćenje okoliša. Također je istaknut problem nedovoljne informiranosti turista o destinaciji, što ponekad dovodi do krive percepcije Parka zbog netočnih/nepotpunih informacija – predlaže se uvođenje edukacije za vodiče na brodovima, ali i predstavnike ronilačkih klubova.

| 2.3 Tema 2a: Monitoring posjećivanja

Podtema 2a-1: Uspostava monitoringa utjecaja posjećivanja na vrijednosti zbog kojih je područje zaštićeno

Nužnost koreliranja aktivnosti posjećivanja s utjecajima na vrijednosti područja prepoznata je kroz POT, upravljačku strategiju: regulacija i upravljanje destinacijom obuhvaćaju aktivnosti kojima se reguliraju turističke aktivnosti koje imaju potencijalni negativni utjecaj na prirodne i/ili kulturne vrijednosti otoka te kako bi se spriječio ili umanjio takav negativni utjecaj.

Međutim, trenutno ne postoji razvijen sustav monitoringa utjecaja posjećivanja na području PPT-a.

Ciljevi budućeg razvoja prepoznaju nužnost razvoja sustava monitoringa utjecaja posjećivanja na prirodne i kulturne vrijednosti PPT-a u cilju učinkovitog upravljanja zaštićenim područjem.

Na radionicama je istaknuto kako su recentna mikrobiološka istraživanja otkrila kontaminiranost jezera Mir povećanim količinama bakterije *Escherichia coli* te će, ako se utvrdi povećanje količine bakterija, Zavod za javno zdravstvo zatvoriti područje jezera za kupanje naredne sezone. Unapređenje postojeće infrastrukture neophodno je radi rasterećenja jezera Mir.

Podtema 2a-2: Uspostava monitoringa posjetitelja (broja, sociodemografske strukture, načina korištenja i utjecaja na zaštićeno područje i sl.) te monitoringa zadovoljstva i motivacije posjetitelja

Istraživanja posjetitelja provedena su 2010. i 2015. godine. Istraživanje iz 2010. je pokazalo da posjetitelji Parka prirode Telašćica najčešće borave u privatnom smještaju, a obično se u destinaciji u kojoj borave zadržavaju tjedan dana. Tipični posjetitelj srednje je životne dobi, visokoobrazovan, zaposlen, srednje platežne moći. U Park dolazi najčešće u društvu prijatelja ili supružnika/partnera. Nautičari koji posjećuju Telašćicu starije su životne dobi, obrazovaniji i veće platežne moći od opće populacije turista. Najčešće plove na svojim plovilima ili plovilima u vlasništvu prijatelja/rodbine, a rjeđe u čarteru. Na plovilu prosječno boravi 6 osoba, a prosječna duljina plovila je 12 metara. Istraživanje iz 2015. potvrdilo je navedeni sociodemografski profil posjetitelja.

Ovaj vid istraživanja posjetitelja, odnosno njihove sociodemografske strukture, zadovoljstva, motivacije dolaska i sl. će se nastaviti i u narednom razdoblju kako bi se dobio kontinuitet te međusobno usporedivi podaci s ciljem praćenja trenda promjena u elementima koje istraživanje sadrži.

S druge strane, vezano uz utjecaj posjećivanja na vrijednosti zaštićenog područja, na području Parka prirode nema uspostavljenog monitoringa posjetitelja, odnosno praćenja prostorne distribucije posjetitelja, izuzev za nautički turizam za koji je, kroz E-Ticket sustav naplate ulaznica, uključeno tagiranje GPS koordinata tijekom provedbe naplate na plovilima u trenutku naplate, a temeljem čega se dobivaju podaci o prostornoj distribuciji plovila unutar akvatorija Parka. Ovakav vid prikupljanja podataka o prostornoj distribuciji ima određene nedostatke koje bi bilo potrebno sagledati i riješiti u narednom razdoblju kao i nadograditi cijeli sustav kako bi se osigurala što veća točnost prikupljanja podataka kroz sustav naplate ulaznica.

S obzirom na to da za kopneni dio ne postoji sustav prikupljanja podataka o distribuciji posjetitelja, u narednom periodu bilo bi neophodno osmisliti način monitoringa posjetitelja kroz prostor kako bi se dobila slika opterećenosti kopnenih dijelova Parka prirode, a time i direktna poveznica s potencijalnim utjecajem posjetitelja na ciljeve očuvanja korelacijom distribucije posjetitelja s rezultatima istraživanja i monitoringa ciljanih vrsta i staništa.

2.4 Tema 3: Usluge i programi za posjetitelje

Podtema 3-2: Uspostava turističkih usluga i djelatnosti (prodaja suvenira, hrane i sl.) i procjena jesu li usluge usklađene s konceptima održivog razvoja lokalne zajednice

Provedena je procjena usklađenosti s konceptima održivog razvoja lokalne zajednice sljedećih subjekata. Rezultati evaluacije prikazani su u tablici niže:

SUBJEKT	INDIKATORI USKLAĐENOSTI S KONCEPTIMA ODRŽIVOG RAZVOJA I DOPRINOSA LOKALNOJ ZAJEDNICI I USTANOVU					
	korištenje OIE	zbrinjavanje otpadnih voda/ korištenje oborinskih voda	zapošljavanje lokalnog stanovništva	plasman lokalnih proizvoda	poboljšanje turističke ponude	doprinos očuvanju prirodnih i kulturnih vrijednosti PPT-a
Taverna Go-Ro	+	+	+	+	+	-
Restoran Mare	+	+	+	+	+	-
Konoba Tilago	-	+	+	-	+	-
Izletište Kršovica	-	+	+	+	+	-
U. O. Mir	-	+	-	-	-	-
OPG Jagić	+	n/a	+	+	+	+
Fast food Apka	-	-	-	-	+	-
Trgovački obrt Meduza	n/a	n/a	+	-	+	-
Frka d. o. o.	n/a	n/a	+	n/a	+	+
Ploveći supermarket "Toni's"	n/a	n/a	+	+	+	-
Ploveći ice-cream shop Pašteta	-	n/a	-	-	+	-
Malik adventures	n/a	n/a	-	-	+	+
T. R. O. Big game fishing	n/a	n/a	-	-	+	-
Udruga smilje i ljekovito bilje	n/a	n/a	+	+	+	+
Iznajmljivači smještaja	+	-	+	-	+	-

Ciljevi budućeg razvoja su osmišljavanje novih usluga koje će uključivati lokalnu zajednicu ili na neki način doprinijeti održivom razvoju iste te provođenje aktivnosti planiranih POT-om u cilju unapređenja sustava posjećivanja i podizanja kvalitete destinacije.

Zaključci radionica upućuju na potrebu za uspostavom novih usluga koje će uključivati lokalnu zajednicu i doprinijeti održivom razvoju bez posljedica za prirodne i kulturne vrijednosti Parka, unapređivanjem sustava posjećivanja i podizanjem kvalitete destinacije te aktivno uključivanje TZO i OPG-ova u diverzifikaciju turističke ponude.

Također se predlaže izrada posebnih programa za predsezonu i posezonu poput berbe maslina, pčelarstva, radova na obnovi suhozida i sl., diverzifikacija ugostiteljske ponude te izrada posebnih programa za posjetitelje koji se u Parku zadržavaju nekoliko sati. Prepoznata je i potreba hitnog rasterećenja najopterećenijih lokacija (jezero Mir) te mogućnost unajmljivanja bicikala. Projektom IEC-a Grpašćak turistička će se ponuda proširiti ciljanim edukacijskim programima za posjetitelje i obrazovne institucije, a za vođene ture će se obučiti lokalno stanovništvo s naglaskom na stručno, a ne turističko vođenje.

Predlaže se i definiranje novih staza te izmještanje postojeće pješačke staze koja se koristi za Dugi otok trail utrku, s obzirom na to da prolazi kroz područje Strmac te se ne bi smjela koristiti u razdoblju gniježdenja sivog sokola (*Falco peregrinus*), jedne od ciljnih vrsta područja ekološke mreže značajnog za očuvanje ptica (POP) HR1000035 – NP Kornati i PP Telašćica.

Također se predviđa i uvođenje nekog oblika certifikata za lokalne iznajmljivače i proizvođače (ekomarkice i sl.).

Podtema 3-3: Uspostava edukacijskih i interpretacijskih programa, vođenja i izleta Ustanove i drugih subjekata koji organiziraju te aktivnosti u PPT-u (posebno sagledati jesu li zasnovani na pravilnoj prezentaciji i promociji vrijednosti zbog kojih je područje zaštićeno)

Edukacijski programi koji se trenutno izvode u suradnji s lokalnom školom su edukacija o lokvama, zoni plime i oseke te o travnjacima. U izradi je plan edukacije o južnodalmatinskom magarcu (aktivnost PU AL4) i o šišmišima (aktivnost PU AK3).

Edukacijski programi koji se nude van lokalne škole još ne postoje.

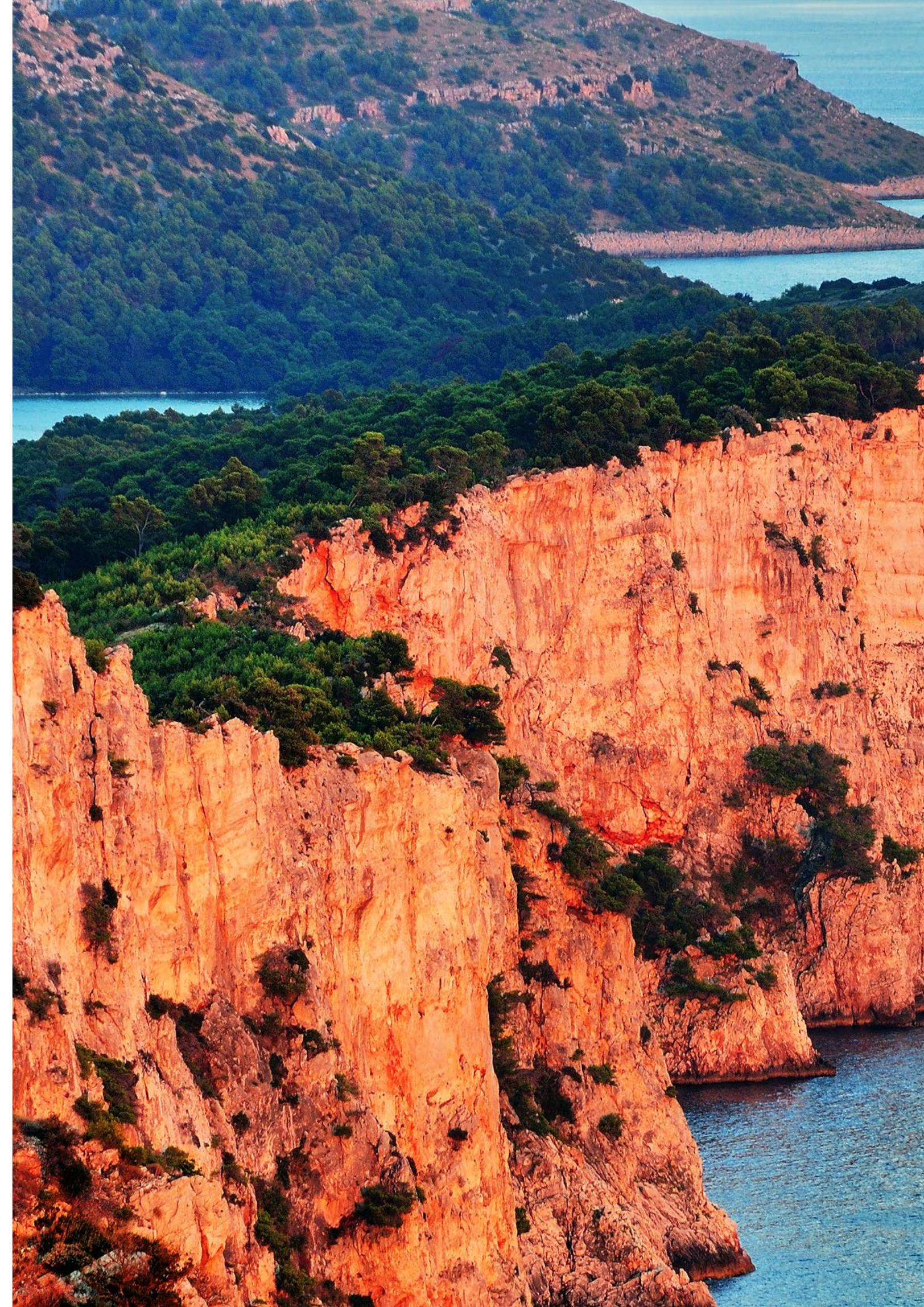
Vođene ture postoje, izvode se od strane stručne službe te je povećano traženje istih u zadnje dvije godine. Također, jedna je od aktivnosti POT-a: "D4 – Suradivati s obrazovnim institucijama u svrhu provođenja edukativnih aktivnosti".

Ciljevi budućeg razvoja predviđaju edukaciju i uključivanje lokalnog stanovništva u vođenje tura po PPT-u, a također i izradu programa za ciljane (manje) grupe posjetitelja za brodove kapaciteta 20 – 40 putnika uz educiranog vodiča na brodu.

*Podtema 3-4: Materijali vezani uz interpretaciju i edukaciju
Postojeće edukacijske materijale čine edukativna bojanka
“Ptice Telašćice” o pticama u PPT-u te interaktivna knjižica
“Mali zeleni čuvari”, obje na hrvatskom.*

Ciljevi budućeg razvoja predviđaju uspostavu edukacijskih programa u sklopu projekta IEC Grpašćak (Staza ljekovitog bilja, Stanišni tipovi od Grpašćaka do uvale Mir, Ptice, Fosili, Kulturna baština). Za edukacijske programe bit će napravljena knjižica s objašnjenom metodologijom edukacije. Postojeće edukacijske materijale potrebno je prevesti na engleski i tiskati. Navedene aktivnosti realizirat će se prije provedbe APUP-a.

2.5 Tema 4: Suradnja s dionicima vezana uz posjećivanje odnosno turizam

Podtema 4-1: Suradnja s dionicima vezana uz posjećivanje i turizam u Parku prirode (posebno sagledati suradnju s lokalnim stanovništvom, lokalnim dionicima povezanim s turizmom i ostalim dionicima iz sektora turizma)

Ova podtema u potpunosti je pokrivena Komunikacijskom strategijom Ustanove, koja predviđa sljedeće:

Zaposlenici Ustanove

upoznati sve zaposlenike s ulogom, nadležnostima, vizijom, vrijednostima i koristima Parka kako bi djelovali kao njegovi dobri ambasadori. Upoznati sve zaposlenike s principima održivog turizma, ribarstva i poljoprivrede.

Lokalna zajednica

podići razumijevanje koncepta održivog turizma i uloge lokalne zajednice u istom. Povećati razumijevanje o nužnosti očuvanja staništa, vrsta odnosno ukupne bioraznolikosti u Parku. Inicirati s jedinicom lokalne samouprave poboljšanje sustava gospodarenja otpadom i zbrinjavanja otpadnih voda iz ugostiteljskih objekata.

Ribari

unaprijediti njihovo poznavanje potencijala razvoja ribarstvenog turizma.

Poljoprivrednici

unaprijediti ponudu lokalnih poljoprivrednih proizvoda, posebno onih s eko-markicama.

Turisti

povećati informiranost o vrijednostima parka (biljni i životinjski svijet, održivi turizam, očuvanje ekosustava i kulturnog naslijeđa), pravilima ponašanja te pružiti informacije o parku (lokacije, vidikovci, putovi, poučne staze, restorani...). Podići njihovu svijest o utjecaju nautičkog turizma na morski okoliš i poticati ih na smanjenje istog.

Ronioci

povećati informiranost o vrijednostima i očuvanju morskih staništa i vrsta u Parku. Osigurati da su upoznati s pravilima ponašanja u Parku i načelima odgovornog ronjenja te da ih poštuju.

Restorani

uključivanje restorana u zajedničku promociju zaštite prirode i Parka. Približiti im ideje održivog i odgovornog turizma te osigurati provedbu plana održivog turizma.

Brodari (jednodnevni izleti)

prihvatanje činjenice da se nalaze u zaštićenom području gdje postoje određena pravila kojih se moraju pridržavati kao uostalom i svi ostali posjetitelji Parka. Unapređenje kvalitete i kvantitete informacija koje pružaju gostima na putu za Telašćicu.

Mediji

podići kvalitetu i kvantitetu objava o Parku u ciljanim medijima. Poboljšati prezentaciju i povećati informiranost posjetitelja i šire javnosti o vrijednostima parka.

Turističke agencije

povećati informiranost o vrijednostima Parka, pravilima ponašanja i važnosti zaštite prirodnih staništa unutar Parka jer kao ponuđači usluga u sektoru turizma prvi su doticaj s posjetiteljima prije samog dolaska u Park. Stoga kao partneri Ustanove imaju veliku odgovornost u upoznavanju posjetitelja s osnovnim informacijama.

Na radionicama je zaključeno da je osnovni problem brodarima nedovoljan broj vezova te preveliko prometno opterećenje u uvali Mir. Istaknut je i problem legalizacije (rive su legalne, ali pontoni nisu) te problem uspostave novih ronilačkih lokacija i bolja promidžba turističke ponude ronjenja.

Ciljevi budućeg razvoja predviđaju, prije svega, provođenje aktivnosti definiranih Komunikacijskom strategijom.

Rezultati radionica predviđaju postizanje dogovora s brodarima oko promjene itinerera čime bi se postiglo rasterećenje uvale Mir. Ovo se može postići kroz aktiviranje alternativnih lokacija u Parku, npr. uvale Jaz.

Predlaže se osmišljavanje zajedničkih ciljanih tura (posjet arheološkim lokalitetima, OPG-ima...) za posjetitelje Nacionalnog parka Kornati i PPT-a kao pilot-projekt koji će obogatiti i turističku ponudu brodarima u smislu izvođenja tih tura. Predlaže se neki oblik poticanja odgovornih brodarima koji izvršavaju svoje obaveze i poštuju propise na način da se na službenim internetskim stranicama Parka navede popis istih, dodjele zvjezdice, certifikati, licence ili nešto slično. Potrebno je postići dogovor s brodarima

radi usmjeravanja prijevoza na budući IEC. Nužno je poboljšanje odnosa bukera i brodara te regulacija informiranja posjetitelja – predlaže se eventualno uvođenje edukacije za bukere i licenciranje bukera. Predlaže se i postavljanja plutajućih pontona u svaku uvalu gdje bi se mogli vezati brodovi (problem financiranja održavanja), a radi rasterećenja lokacije jezero Mir brodari bi se međusobno dogovorili tko bi gdje vozio.

Podtema 4-2: Analiza ekonomskog i socioekonomskog utjecaja posjećivanja i turizma na lokalnu zajednicu

Ovakva analiza trenutno ne postoji i treba ju osmisliti i uvesti.

Turizam s jedne strane igra jednu od ključnih uloga u ekonomiji lokalne zajednice, dok s druge strane donosi konflikte u korištenju prostora za dio lokalne zajednice koja kroz turizam ne ostvaruje ekonomsku dobit. Također, gledajući aspekt zaštite prirode i održivo korištenje resursa, potrebno je uvoditi određene restrikcije u načinu korištenja prostora Parka prirode, a shodno ciljevima očuvanja što bi potencijalno ugrozilo socioekonomsku dobit određenog dijela lokalnog stanovništva, stoga je neophodno provesti sveobuhvatnu analizu koja bi dala uvid u rizike restrikcija za ekonomiju lokalne sredine naspram postizanja ciljeva očuvanja, sa svrhom balansiranja i sprečavanja konflikata u korištenju tog prostora i ostvarivanja ekonomske dobiti, a koja bi u obzir uzimala sve sastavnice održivog razvoja turističkih aktivnosti. Socioekonomska analiza trebala bi adresirati pozitivne i negativne učinke aktivnosti u turizmu na društvo koje je direktno ili indirektno involvirano ili pogođeno istima uz podvrgavanje ograničenjima korištenja prostora prema ciljevima očuvanja.

Konkretno, trebalo bi sagledati socioekonomsku ulogu i utjecaj nautičkog turizma na dobit lokalne zajednice, koji je najznačajniji dio turističkog tržišta prisutnog na području Parka prirode pa i cijelog Dugog otoka. Također, poludnevni izletnički turizam predstavlja glavni pritisak na vrijednosti Parka, stoga bi bilo potrebno sagledati na koji bi se način uvođenje restrikcija odrazilo na ekonomiju lokalne zajednice kao i na ekonomiju Ustanove. Optimalni vid posjećivanja područja Parka predstavljao bi višednevni boravak turista na području Dugog otoka koji bi posjećivali zaštićeno područje, a kroz svoj boravak utjecali na bolje ekonomsku dobit zajednice s jedne strane, ali opet sagledavajući i negativne sociološke učinke takvog puta razvoja turizma. Upravo bi socioekonomska analiza trebala sagledati sve navedene aspekte te dati uvid i odgovore u kojem bi se smjeru turizam na otoku trebao razvijati.

2.6 Tema 5: Komunikacija prema posjetiteljima

Podtema 5-1: Kontinuirano podizanje svijesti javnosti vezano uz vrijednosti područja, zaštitu prirode i prirodne vrijednosti općenito u Republici Hrvatskoj ili šire i s tim povezana organizacija događanja, festivala i sl.

Aktivnosti ove podteme očituju se kroz sudjelovanje Ustanove na sajmovima Place2go, Sajmu ljekovitog bilja, Sajmu bioraznolikosti, obilježavanju nacionalnih dana zaštite poput Svjetskog dana šišmiša, Svjetskog dana voda, Dana zaštite prirode i sl. te održavanja redovitih predavanja osnovnoj školi na temu zaštite i očuvanja prirode, sudjelovanja na stručnim skupovima, prezentacija Parka na brojnim konferencijama i provođenje ekoloških akcija.

Ciljevi budućeg razvoja predviđaju omogućavanje bolje informiranosti pružatelja usluga u turizmu, vodiča na brodovima i ronilačkih klubova. Postojeće gastronomsko-ekološko-kulturne manifestacije potrebno je sadržajno obogatiti, istražiti pojedine kulturno-povijesne lokalitete te

iste obilježiti na adekvatan način. Potaknuti iznajmljivače na ishođenje ekoloških markica za svoje objekte te uključiti širu lokalnu zajednicu u turističku ponudu.

Podtema 5-2: Revizija komunikacijske strategije ili uspostava kanala komunikacije za posjećivanje i turizam

Komunikacijska strategija donesena je za razdoblje 2015. – 2020. godine radi postizanja ujednačene i jasne komunikacije načela rada i djelovanja Ustanove unutar same Ustanove i prema svim njezinim dionicima s obzirom na misiju, viziju i ciljeve. Definira 15 ciljanih publika organiziranih u 3 grupe s obzirom na prioritete te navodi strategije komunikacija prilagođenih za svaku od pojedinih publika.

Ciljevi budućeg razvoja predviđaju redovito uključivanje svih zaposlenika u provođenje komunikacijske strategije te, po potrebi, reviziju koja će ukazati na eventualnu potrebu za jačim usmjeravanjem na neku od ciljanih skupina.

Zaključcima radionica predlaže se izrada nove komunikacijske strategije s obzirom na nove inicijative predviđene APUP-om, a u cilju poboljšanja komunikacije predlaže se postavljanje QR kodova na informativnim tablama za preuzimanje smartphone aplikacija od kojih su dvije već razvijene, ali većina posjetitelja ne zna da postoje i teško ih može naći. Razmatrana je i mogućnost uspostave predstavništva Ustanove u Zadru, međutim nije realno da se ista realizira u razdoblju provedbe APUP-a.

Podtema 5-3: Izrada marketinškog plana (analiza tržišta, definiranje proizvoda i sustava oglašavanja ponuda i usluga)

Izrada marketinškog plana prepoznata je planskim dokumentima, ali još uvijek nije u implementaciji. Ciljevi budućeg razvoja predviđaju izradu marketinškog plana za područje PPT-a i Dugog otoka.

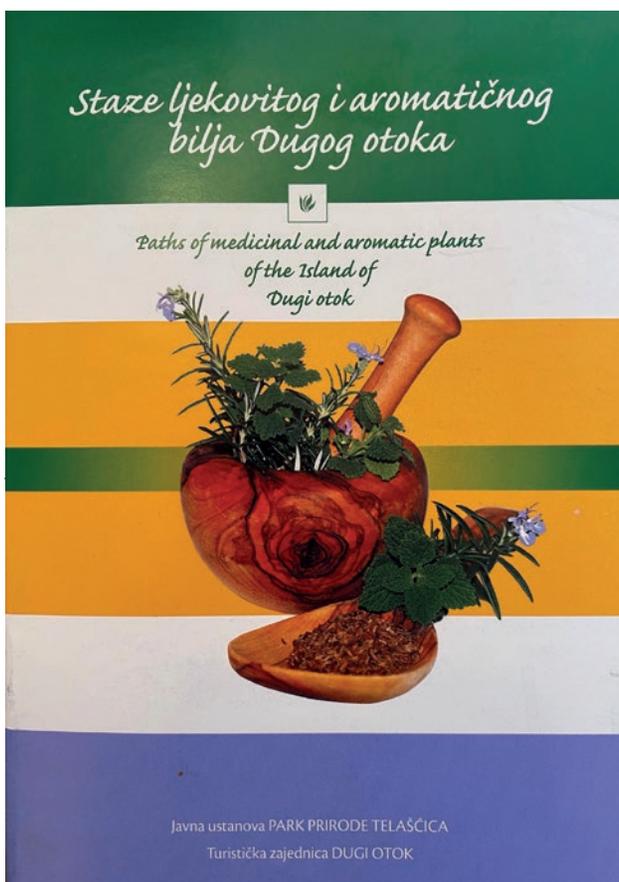
Postojeći turistički sadržaji marketinški nisu dovoljno razrađeni, te pojedini sektori ne surađuju dovoljno u zajedničkom izlasku na tržište. Upravo je zbog toga važno razviti program marketinga za otok koji će doprinijeti održivom razvoju. S obzirom na položaj i posebnost upravljanja zaštićenim područjem, potrebno je razviti marketing program za Park prirode vodeći računa da je usuglašen s ukupnom strategijom i marketingom otoka. Unaprjeđenje postojećih turističkih sadržaja, prvenstveno proizvoda i usluga, te razvoj novih mogući su jedino uz

suradnju svih partnera iz sektora turizma na otoku, s obzirom na to da je potrebno povezati različite segmente turističke ponude u zajedničku cjelinu i u isto vrijeme biti usklađen s planom razvoja Zadarske županije.

| Podtema 5-6: Materijali vezani uz promociju

Ustanova je tiskala sljedeće informativno-edukacijske brošure:

- Telaščica & Sali in my pocket
- Cookbook from Telaščica
- Dugi otok vodič
- Brošura "Parkovi hrvatske"
- Život na strmcima
- Ljekovito bilje
- Kako se pravilno sidriti
- Ugroženi i zaštićeni morski organizmi
- Život u moru
- Tragovima prošlosti
- Romantični otoci.

Ciljevi budućeg razvoja predviđaju izradu digitalne arhive svih promotivnih materijala Ustanove te nastavak izrade i tiskanja promotivnih materijala prema potrebama, u cilju kojega je planirano i otkupljivanje profesionalnih fotografija radi poboljšanja promocije na društvenim mrežama.

Od navedenih tema i podtema korištenih pri evaluaciji stanja na području PPT-a, sljedeće se ne smatraju relevantnim za APUP:

1. Baza podataka postojećih turističkih objekata JU-a i drugih subjekata u PPT-u – podtema nije relevantna, budući da su turistički objekti Ustanove na području PPT-a te drugih subjekata poznati i Ustanova ima podatke o istima.
2. Programi za rizične situacije (u slučaju nesreće, požara i sličnih situacija) – nema veze s APUP-om, budući da se ne planira zapošljavanje dodatnog osoblja po ovome pitanju.
3. Postavljanje temelja za određivanje cijena usluga i koncesijskih odobrenja Ustanove – podtema je irelevantna budući da temelji za određivanje koncesijskih odobrenja već postoje, a koncesije se revidiraju na godišnjoj bazi te je u postupku izrada pravilnika koji regulira predmetnu problematiku.
4. Definiranje ograničenja buke, svjetlosnog onečišćenja, korištenja vode u infrastrukturnim objektima i sl. – podtema nije relevantna za APUP budući da izlazi iz konteksta, odnosno predstavlja okolišno pitanje koje pokrivaju drugi dokumenti.
5. Baza podataka postojećih turističkih usluga i djelatnosti Ustanove i drugih subjekata koje provode aktivnosti – podtema nije relevantna, budući da su turističke usluge i djelatnosti Ustanove i drugih subjekata na području PPT poznati i Ustanova ima podatke o istima.
6. Postavljanje kriterija/uvjeta za izdavanje koncesija i koncesijskih odobrenja – podtema je već sadržana u podtemi 1-9.
7. Vizualni identitet i s tim usklađena rješenja za infrastrukturu, materijale i usluge – vizualni identitet parka stvoren je u sklopu projekta "Parkovi Hrvatske", a u suradnji s TZO i Općinom Sali osmišljen jedinstveni

vizualni identitet za proizvode koji će lokalnim poljoprivrednicima omogućiti lakše prepoznavanje te je tim istim dokumentom utvrđen i pravilnik dobivanja zaštićene oznake.

- 8. Uspostava programa donacija i usvajanja – irelevantno za APUP.

CILJEVI UPRAVLJANJA POSJETITELJIMA

3.1 Opći i specifični ciljevi upravljanja posjetiteljima u PPT-u

Za temu upravljanja posjećivanjem Plan upravljanja je postavio opći cilj:

“Optimizirati posjećivanje, razviti potrebnu infrastrukturu i podići kvalitetu usluga na zadovoljstvo posjetitelja, a u svrhu promocije Parka. Osvijestiti posjetitelje o potrebi očuvanja vrijednosti Parka i poticati lokalnu zajednicu na zaštitu i održivo korištenje dobara, kroz edukacijske i interpretacijske programe.”

Za APUP PPT, naslanjajući se na ciljeve iz Plana upravljanja, a na temelju evaluacije stanja koja je uključivala i pregled aktivnosti koje su u tijeku te na temelju rezultata održanih radionica s dionicima, definirani su sljedeći posebni ciljevi:

— Posebni cilj EA:

Unaprijeđena kvaliteta prijema i uspostavljen sustav nadzora broja i distribucije posjetitelja

Pokazatelj: Sustav monitoringa distribucije posjetitelja i praćenja broja po tipu u funkciji te rekonstruirana infrastruktura u funkciji posjećivanja.

— Posebni cilj EB:

Unaprijeđen sustav posjećivanja i podignuta kvaliteta destinacije u odnosu na 2019. godinu

Pokazatelj: Broj, vrsta i zadovoljstvo korištenja turističke infrastrukture. Praćenje trendova potrošnje i upravljanja otpadom, energijom i vodom

— Posebni cilj EC:

Povećana prepoznatljivost Telašćice kao zaštićenog područja i destinacije ekoturizma

Pokazatelj: Broj i tip medijskih sadržaja / objava

— Posebni cilj ED:

Poboljšana suradnja s lokalnom zajednicom i pružateljima usluga na području Parka.

Pokazatelj: Postotak aktivnih sudionika u procesima planiranja i razvoj destinacije te broj i vrsta zajedničkih aktivnosti.

SPECIFIČNI CILJEVI

4.1 Cilj EA: Unaprijeđena kvaliteta prijema i uspostavljen sustav nadzora broja i distribucije posjetitelja

AKTIVNOST	KÓD AKTIVNOSTI	POKAZATELJI PROVEDBE AKTIVNOSTI			PRIORITET	VREMENSKI PLAN PROVEDBE (od - do)										SURADNICI			
		KRATKOROČNI	SREDNJOROČNI	DUGOROČNI		GODINA PROVEDBE													
						1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.				
Implementirati sustav bova za privezišta nautičkih brodice - postaviti bove za privezišta u skladu s projektom postavljanja bova	EA1	Broj postavljenih bova	-	-	1														LUZ VS
Razviti infrastrukturu u uvali Mir	EA2	Izrađena projektna dokumentacija	Izrađena projektna dokumentacija	Broj sklopljenih ugovora															
Određiti nosivi kapacitet uvali Mir - odabrati metodu određivanja nosivog kapaciteta - odrediti nosivi kapacitet	EA2	Izrađena studija prihvatnog kapaciteta	-	-	1														VS
Ograničiti broj posjetitelja u uvali Mir sukladno nosivom kapacitetu	EA3		Broj posjetitelja u uvali Mir	Broj posjetitelja u uvali Mir u skladu sa studijom	1														B DT
Razviti i provoditi sustav monitoringa utjecaja posjećivanja na prirodne i kulturne vrijednosti Parka - razraditi program monitoringa - provoditi monitoring - analizirati trendove s uključenim podacima aktivnosti EA6	EA4	Program monitoringa utjecaja posjećivanja	Izveštaj monitoringa	Analiza trendova	2														VS
Određiti nosivi kapacitet novih lokacija stavljenih u funkciju posjećivanja i s time uskladiti režim posjećivanja	EA5		Određen nosivi kapacitet pojedinih lokacija u skladu s dinamikom uspostave posjetiteljske infrastrukture	Posjećivanje lokacija usklađeno je s njihovim nosivim kapacitetom	2														VS B DT TZ TA

	EA6	Uspostavljen sustav evidencije	Baza podataka o broju posjetitelja	Baza podataka o broju posjetitelja	Baza podataka o broju posjetitelja	1													MZOE VS V
Uspostaviti i provoditi sustav evidencije posjetitelja na moru i kopnu	EA6					1													
Provoditi aktivnosti monitoringa sociodemografske strukture i zadovoljstva posjetitelja	EA7	Standardizirana metoda za monitoring	Broj provedenih anketa	Broj provedenih anketa. Analiza podataka.															
Unaprijediti online sustav kupovine ulaznica u skladu s nosivim kapacitetom	EA8	-	Unesene nove kategorije i stavke u sustav. Limitiran broj prodanih ulaznica u skladu s nosivim kapacitetom.	Povećan broj online kupljenih ulaznica	2														VS MZOE
Uspostaviti sustav rezervacije privežišta u skladu s kapacitetom	EA9	-	Razvijena programska podrška	Sustav rezervacije privežišta u funkciji	1														VS MMPI
Provoditi edukaciju zaposlenika (ponašanje, ljubaznost, informiranost) - osmišljiti programe edukacije/uvježbavanja zaposlenika - redovito provoditi programe na godišnjoj bazi	EA10	Razvijen program edukacije	Broj djelatnika koji su prošli edukaciju	Broj djelatnika koji su prošli edukaciju	3														VS MZOE

FINANCIJSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

AKTIVNOST	planirana financijska sredstva za provedbu aktivnosti, po godinama (HRK)																			
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.										
EA1	500,00	6.000.000,00																		
EA2	0,00	120.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
EA3	0,00	0,00	100.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00
EA4	0,00	40.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00
EA5	0,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00	20.000,00	0,00	0,00	0,00	20.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
EA6	50.000,00	50.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00
EA7	5.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
EA8	0,00	0,00	30.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00
EA9	0,00	0,00	0,00	150.000,00	30.000,00	20.000,00	0,00	0,00	0,00	20.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
EA10	7.000,00	7.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

4.4 Cilj ED: Poboļšana suradnja s lokalnom zajednicom i pruŹateljima usluga na podruĉju parka

AKTIVNOST	KÓD AKTIVNOSTI	POKAZATELJI PROVEDBE AKTIVNOSTI			PRIORITET	VREMENSKI PLAN PROVEDBE (od - do)										SURADNICI	
		KRATKOROĀNI	SREDNJOROĀNI	DUGOROĀNI		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.		
<p>Uspostaviti i provoditi nove programe morskog posjećivanja Parka, u skladu s ostvarenjima Cilja EB</p> <ul style="list-style-type: none"> - održati cijane sastanke s brodarima po pitanju novih izletniĉkih tura - omogućiti uvjete za uspostavu novih tura (privezišta, vremenski raspored, isplativost...) - provoditi novi sustav brodskog izletniĉkog posjećivanja Parka 	ED1	Broj sastanaka s relevantnim dionicima i broj dionika	Osmišljeni programi	Razvijena infrastruktura za uspostavu novih programa. Broj programa u funkciji.	1												B TA LUZ VS
<p>Aktivno surađivati s lokalnim OPG-ima na plasmanu lokalnih ekoloških proizvoda</p> <ul style="list-style-type: none"> - održati sastanke s predstavnicima lokalnih OPG-ova - identificirati – popisati lokalne poljoprivredne i druge proizvode iz ponude OPG-ova - dogovoriti naĉin distribucije i plasmana lokalnih proizvoda (info-punkt Sali, vođene ture do OPG-ova u sklopu turistiĉke ponude itd.) 	ED2	Broj sastanaka	Baza podataka lokalnih OPG-ova	Broj i koliĉina plasiranih proizvoda	1												PG TZ VS TA OS LAG Marena

LITERATURA

- **Prostorni plan područja posebnih obilježja PPT** (Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja – Zavod za prostorno planiranje, Zavod za prostorno uređenje Zadarske županije, Zagreb – Zadar, veljača 2014.)

- **Pravilnik o unutarnjem redu u PPT** (NN 38/96)

- **Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu** (Javna ustanova Park prirode Telašćica, veljača 2017.)

- **Plan upravljanja Parkom prirode Telašćica 2012. – 2022.** (Javna ustanova Park prirode Telašćica, Telašćica, listopad 2012.)

- **Plan održivog turizma Parka prirode Telašćica i Dugog otoka 2016. – 2021.** (Javna ustanova Park prirode Telašćica, 2016.)

- **Prva radionica** – analiza relevantnosti pojedinih tema iz Smjernica HAOP-a, teme od 1 do 2a (Infrastruktura i kapaciteti za upravljanje posjetiteljima, Postojeća ograničenja i/ili preporuke aktivnosti vezane uz zaštitu i prezentaciju, Monitoring posjetitelja). Radionica je održana u prostorijama multimedijalne dvorane u Salima 7. studenog 2018. s početkom u 16.30 sati.

- **Druga radionica** – analiza relevantnosti pojedinih tema iz Smjernica HAOP-a, teme od 3 do 5 (Usluge i programi za posjetitelje, Suradnja s dionicima vezano uz posjećivanje, odnosno turizam i Komunikacija prema posjetiteljima). Radionica je održana u prostorijama Centra za poduzetnike (COIN) u Zadru 17. prosinca 2018. s početkom u 16.30 sati.

- **Treća radionica** – evaluacija predloženih specifičnih ciljeva i aktivnosti od strane djelatnika JU PP Telašćica i dionika. Radionica je održana u prostorijama Centra za poduzetnike (COIN) u Zadru 29. travnja 2019. s početkom u 16.20 sati.

- **Interna radionica o izradi programa posjećivanja za IEC Grpašćak** – interna radionica s djelatnicima Ustanove održana 26. 6. 2019. u prostorijama Ustanove u Salima s početkom u 11.30 sati.

- Ministarstvo zaštite okoliša i energetike i Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (2018.), **“Smjernice za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže.”** UNDP, Hrvatska.

Projekt provodi Javna ustanova

“Park prirode Telašćica”.

Projekt je sufinancirala **Europska unija** iz
Europskog fonda za regionalni razvoj.

Sadržaj ovog dokumenta je odgovornost
Javne ustanove “Park prirode Telašćica”.

Europska unija
Zajedno do fondova EU

www.strukturnifondovi.hr

ISBN 978-953-57348-6-4